

Boje o Terron sur Aisne ve Francii.

Jména Terron v historii 21. pluku a Chestres 22. pluku jsou ze základních kamenů bojové tradice našich zahraničních vojsk a naší armády vůbec, stejně jako Arras, Zborov, Dobruška, Sibiř, Doss Alto a j. Z toho důvodu také je zajímavé studovat taktické podrobnosti průběhu těchto bojů a snažit se vytěžiti z nich poznatky, jež skýtají.

Poněvadž tu jde především o boje menších jednotek pěchoty¹⁾ a o činnost jen jedné pěší divise, nebylo by právě třeba se zmiňovati o operativní situaci dotčené části fronty. Činím-li tak, je to proto, abychom si náležitě uvědomili místo a celkový význam bojové akce této části naší zahraniční armády. K všeobecné informaci uvedu ve výtahu některé ze směrnic HVOA., pokud se věci dotýkají.²⁾

¹⁾ Tato studie může též posloužiti jako zajímavý konkrétní příklad boje o osadu.

²⁾ Všeobecně o těchto bojích byla již napsáno několik pojednání, na př. v Důstojnických listech a j. Také „Vojenské rozhledy“ uveřejnily již pojednání o bojích francouzských legií.

Maršál Foch, vrchní velitel spojeneckých armád, vydal 3. září 1918 instrukci čís. 3537, která usměrňuje další postup ofensivy právě úspěšně na francouzské frontě se rozvíjející:

„V přítomné době se spojenecká ofensiva rozvíjí s úspěchem od Scarpy k Aisne (viz příl. 1.) nutíc nepřítele k ústupu na celé frontě. Aby se tato ofensiva ještě více rozvinula a vzrostla, je důležité, aby neodkladně všechny spojenecké síly byly zasazeny do bitvy v sbíhavých směrech a v příhodných částech fronty.“

Za tím účelem stanoví:

zatím co Britové podepření levým křídlem francouzských armád budou pokračovat v akci směrem na Cambrai a St. Quentin a střed francouzských armád snaží se zatlačit nepřítele za Aisne a Ailette,

americká armáda zlikviduje především výběžek u St. Mihiel. Podnikne pak ofensivu ve všeobecném směru Mézières, v čemž na východě bude kryta Meusou, na západě podporována útočnou akcí IV. francouzské armády (ofensiva připravena k vyrazení mezi 20.—25. září).

Jako postupné fáze naznačuje tu čáry k dosažení:

Dun — Grandpré — Challerange — Somme — Py;

Stenay — le Chesne — Attigny.

Pro operaci mezi Meusou a výšinami severozápadně od Remeše naznačuje generál Pétain, hlavní velitel francouzských armád, „osobní a tajnou instrukci“, čís. 22.008 ze 16. září, podřízenému veliteli střední skupiny armád, a 1. armády USA., dále uvedené bližší prováděcí podmínky.

Stanoví a ofensivu rozděluje:

na operaci zvanou „B“, provedenou 1. americkou armádou mezi Meusou a horní Aisnou, s úkolem zmocnit se Hindenburgovy linie na frontě Briulles sur Meuse — Grandpré a rozvinouti ji pak později ve směru Buzancy—Mézières tak, aby nepřátelská čára Vouziers-Rethel byla obchvátna od východu,

operaci „C“, vedenou mezi horním tokem Aisny od Rethel k Attigny s pozdějším směrem na Mézières.

Obě operace mají býti podniknuty současně k 25. září.

operaci „D“, vedenou V. francouzskou armádou mezi Remeši a Aisnou k zdolání odporu les Monts, pomocí akce kombinované s levým křídlem IV. armády.

Tato operace připravena k provedení od 26. září.

Z těchto operací nás, vzhledem k našim československým jednotkám, které byly organickou součástí 53. francouzské pěší divise (generál Guillemin), zajímají operace „D“, „B“, „C“.

53. pěší divise, dříve než se účastnila bojů u Vouziers, byla přidělena V. armádě, kde měla býti zasazena právě v průběhu této akce „D“. K rozvinutí akce však nedošlo, protože nepřítel ustoupil před hrozícím náporom V. a IV. francouzské armády. O této činnosti si však povíme jindy. Povšimněme si operace „C“ (a tím zároveň operace „B“ těsně s ní souvisící). V své instrukci předvídal generál Pétain tři fáze:

1. vzetí posic mezi Aisne a Suippe až do výše soutěsky Grandpré (tam spojení s americkou armádou),

2. využití k severozápadu (na sever od Suippe) ve shodě s útokem V. armády ve směru Bourgogne tak, aby byla zdolána posice les Monts.

3. rozvinutí útoku IV. francouzské armády, která byla na východ od Suippe a byla posílena několika novými vyššími a j. jednotkami.

Naše 53. pěší divise byla dána k dispozici IV. armádě právě při provádění této druhé fáze a byla v armádní záloze. Její boje v prostoru u Vouziers jsou součástí 3. fáze předvídané generálem Petainem a jakousi pomocnou, bočnou akcí k usnadnění činnosti 1. armády USA. při rozvinutí operace „B“ ve směru Buzancy—Mézières.

U IV. armády (Gouraudovy) byla přidělena 53. divise 9. armádnímu sboru (gen. Garnier-Duplessix) a boje, jež dále budeme sledovati, jsou vlastně polovičním výsekem popisu činnosti tohoto armádního sboru, jehož součástí 53. pěší divise byla a kterému se zde dostalo úkolu vytvořit předmostí na východním břehu Aisny a postupovat pak na Sedan.¹⁾ Jsou zajímavým příkladem dotvrzujícím význam terénu všeobecně a zvláště pro bojovou činnost menších jednotek pěchoty. Tím, že můžeme při dnešním časovém odstupu zároveň zkoumati činnost protivníka, nabývá tato studie zvláště instruktivní přesvědčivosti a zajímavosti.

I.

Po vítězné bitvě v Champagni-Argonnách (26. září — 12. října) IV. armáda Gouraudova dosáhla řeky Aisny a 12. října obsadila Vouziers. V dalším postupu narazila však na postavení organisované na východním břehu Aisny, kde nepřítel přehrazoval směr do prostoru Mézières-Sedan, velmi nebezpečný pro jeho síly, které byly v prostoru mezi Serre Escaut (u Cambrai). Toto postavení bylo součástí připravené Ludendorffovy posice „Lys-Herman“ a zvláště „Brunhild-Stellung“, probíhající povšechně podél Aisny až po Vouziers, jižně od něho, a pokračující dále po výšinách severně od Grandpré a Dun-sur-Meuse jako „Kriemhilde-Stellung“.

Německé velení přičítalo hlavní důležitost udržení celé této posice a zvláště střední její části, aby získalo čas k odsunutí všech nesmírných zásob nashromážděných za celou dobu války a také k urychlenému zřízení obranného pásma na čáře Antverpy—Brusel—Namur—Meuse. Tak došlo na Aisně k několikadenním (12.—19. října) bojům, kde se německé armádě podařilo zastavit se v dočasné obraně až do chvíle, kdy manévrem na obou křídlech, a to IV. armády a především 1. armády USA. ve směru Buzancy, le Chesne a V. armády ve směru Chateau Porcien, byla obrana na Aisně zdolána.

53. pěší divise generála Guillemina (složení viz v příloze 2) po vystřídání na alsaské frontě a po převozu po železnici do prostoru Eperney byla dána k dispozici V. armádě k provedení přechodu toků Vesle a Aisne. Nejdříve byla v druhém sledu a po náhlém ústupu nepříteli (9. října) byla převezena auty do tábora v Mourmelon, kdež přešla k dispozici Gouraudovy IV. armády.

Pochodem přes právě dobytou Hindenburgovu posici (Navarin fme. Somme-Py) postupovala k severu v druhém sledu armády a 15. října dostala rozkaz vystřídati 48. divisi prvního sledu na frontě Vonceq-Vrizy. Ráno 15. října dosáhla prostoru Mazagran-Bourcq-Contreuve, koty 195-205-188.²⁾ kde byla v hotovostním postavení, než půjde do 1. sledu.

¹⁾ O druhé části těchto bojů, t. j. o bojích 22. legionářského pluku u Chestres, jsem pojednal v taktické studii v březnovém čísle (1933) „Revue d'Infanterie“ a v pojednání rázu historického ve „Vojensko-historickém sborníku“ — Památník osvobození (1932).

²⁾ Viz mapu — příloha 3.

Všechny jednotky jsou na vysoké morální výši; československá brigáda zcela svěží, jenom dělostřelectvo a ženijní jednotky jsou poněkud unaveny, neboť v předchozích dnech pracovaly pro 10. pěší divisi u V. armády v bojích o přechody řeky Vesle.

Velitel 53. pěší divise, když dostal od velitele IV. armády rozkaz k vystřídání, kterým se také podřizuje 9. AS., nařizuje podřízeným velitelům až po oddíl v to (oper. rozk. čís. 258-15/X - 2 hod.), aby se za účelem provedení obhlídky odebrali k jednotkám, které vystřídají, a zároveň jim naznačuje, kde tyto jednotky najdou. Vystřídání samo nařídilo později vydaným rozkazem (oper. rozk. čís. 260/3 RC. 15/X, 14 hod.), v němž také stanovil některé detaily v provedení (vůdci, průchodiště, stanovení cesty a p.). Vystřídání bylo hladce provedeno před půlnocí s 15.—16./X. Jen německé lehké dělostřelectvo střídalo na Bourcq a okolí Mars-sous-Bourcq. Velitel 53. divise převzal velení úseku dnem 16. října v 10 hodin. Jeho stanoviště je v Bourcq (oper. rozk. 53, d. čís. 262).

Po obsazení úseku byly brigády vedle sebe a pluky za sebou. Československá brigáda byla na severu se dvěma prapory 21. pluku (II. a I.) v prvním sledu a s jedním (III.) v záloze, 22. pluk byl rozložen v Tourcelles-Chaumont-Grivy Loisy. 106. brigáda je jižně a má jeden prapor v prvním sledu (od 319. p. pl.); 205. pluk je v prostoru S. Z. Bourcq (viz průsvitku příl. 4).

I./21. prapor (major Husák) vystřídal 6. prapor 1. zuávského pluku v úseku mezi severovýchodními svahy koty 149 a čarou jdoucí 600 m jižně od statku Echarson. Má dvě roty (1. a 3.) a tři čety kulometné v prvním sledu a jednu rotu (2.) a 1. četou kulometů východně od silnice Vrizy-Roche. II./21. prapor (major Bourgignon) vystřídal prapor (13. pl. tirail.) v úseku Fonténille, levým bokem na cestě statek Fonténille-Voncq s 5. rotou vlevo a 6. rotou napravo, u každé jedna četa kulometů, 7. rota se dvěma četami kulometů a četou děl 37 v druhém sledu v lese 500 m jižně od statku Fonténille. III./21. prapor (major Maudhuit) v druhém sledu pluku rozložen za I./21. prap. mezi Loisy se záložními částmi I./21. praporu. SV. 21. pluku a pomocná rota v Loisy. SV. čs. brigády v Grivy-Loisy a SV. 106. pěší brigády v Bourcq.

Všeobecný operační rozkaz 9. armádního sboru čís. 322 ukládá 53. pěší divisi, aby byla připravena provést násilný přechod přes průplav a Aisnu některého z příštích dní (bude určen později) a dokončila do 17./X. technické přípravy k přechodu, částečně již započaté 48. pěší divisi.

Obě divise (53. a 134.) pak měly vytvořit předmostí na východním břehu Aisny a na výšinách mezi Terronem a Falaise.

Velitel divise byv takto zpraven o svém úkolu, nařídil veliteli divisního ženijního vojska, aby provedl obhlídku případných přechodů a shromáždil blízko nich potřebný materiál. K provedení měl ženijní rotu a částí II. praporu 25. zeměbranceckého pěšího pluku. Při provádění obhlídek, byly započaty již od soumraku (16./X.), byli kulometem raněni dva ženijní důstojníci. Všechny přípravné práce ženistů byly na pravém břehu kryty silnou hlídkou 1. roty 21. pluku.

Dříve než budeme pokračovat v dalším líčení činnosti samé, povšimněme si trochu terénu, v kterém se odehrávají boje 53. divise.

Východiště k další akci a terén, kde je rozložena 53. pěší divise, je slabě zvlněné plateau, na východě zakončené svaheem prudce spadajícím k Aisně, tekoucí tu od jihu k severu. Severní cíp této planiny tvoří kola kóta 149, vysunutá proti Terronu a dělicí vlastní postavení na dvě části, z nichž širší, jižní, směřuje na východ k obcím Vandy a Terronu a severní na sever k Vonceq.

Svah k průplavu převyšuje jej asi o 50 m a je hustě zarostlý stromovím a keři. Na úpatí svahu (ve vzdálenosti 30 m) vede železnice, podél ní jde průplav a asi 200 m dále řečiště Aisny.

K průplavu (šířka 16 m) možno tu sestoupiti buď u Vrizy anebo od koty 149 strmou úvozovou stezkou (45°), širokou jen asi 1—2 m. Most přes průplav je zničen. Aisna je široká 35 m, rychlost proudu 0.50 a břehy převyšují řečiště asi o 1,50 m.

Údolí řeky Aisny mezi silnicí Fonténille-Vonceq a kotou 99 — Terron pro bažinatost je neschůdné, jižněji, jak později poznáme, v době bojů bylo uměle zatopeno Němci, k čemuž ještě značně pomohly poslední deště. Ze severu celé údolí až ke Condé les Vouziers je ovládáno pozorovatelnami z Vonceq a z koty 161 východně od Vonceq.

Terén východně od Aisny je relativně vyšší než západní břeh, značně členěný a zřejmě je výhodný pro obranu. V daném úseku jsou dva vhodné opěrné body, na severu Vonceq s kotou 165—161 (krytý ještě ze západu předsunutou nepřátelskou obranou zachycenou dosud na západním břehu v prostoru Rilly aux Oies — kóta 120) a na jihu Vandy s přilehlými kopci. Vesnice Vandy a koty 153, 193, 183, Croix de la Chapognière¹⁾ společně s vesnicí Chestres a kotou 163, jež jsou již v úseku sousední divise, jsou klíčem posice zde již dlouhou dobu organisované a známé pode jménem „Brunhilde-Stellung“, přehrazující nejkratší směr do údolí říčky Bar a dále na Sedan.

Mezi těmito opěrami ovládajícími celé údolí je vesnice Terron sur Aisne, která s převyšující ji přilehlou kotou 170, kotou 157 a Bois de Vandy tvoří jednak přehradu na směr Le Chesne, jednak připojením na Vonceq a prostor Quatre Champs tvoří příčku obranného postavení, kdyby bylo dobyto prostoru Vandy-Chestres.

Dále na sever a severovýchod je dosti značný masiv lesů Vonceq, du Chesne, la Maison rouge, kterým prochází státní sedanská silnice na le Chesne, kde přecházíme do údolí Bar (průplav Ardenský) a k rybníkům Louvergenským.

II.

Budeme sledovati průběh operace 53. pěší divise a podřízených jednotek a při tom si vezmeme za základnu především rozkazy vydané jejím velitelem.

17. října vydává velitel divise podle rozkazu velitele 9. armádního sboru všeobecné rozkazy pro celou akci, jejíž vyrazení stanoveno na 18. října v 5.15 hod. Z výňatku, který tu uvádíme, je vidět, že útok má být proveden ve dvou fázích, z nichž provedení první je řízeno operačním rozkazem čís. 17 P. C., vydaným v 11 hodin, a druhá operačním rozkazem čís. 19, vydaným téhož dne v 18.30 hod. Hodina vyrazení oznámena zvláštním rozkazem na sklonku dne 17./X.

¹⁾ Není na mapě; viz průsvitku příl. 4.

53. p. divise
štáb — 3 odděl.
C. 299/3 P. C.

SV., 17. říjen 1918, 11 hod.

Tajné, spěšné.

Všeobecný rozkaz čis. 17/P. C.

I. Nepřítel má obsazeny výšiny východně od Aisny a staví přední stráž mezi Aisnu a průplav. Zejména byla viděna přední stráž v 87.88¹⁾ a dva kulometry, severně od zdymadla u Voncq. Po naší levici 73. pěší divise má obsazenu frontu Foutéuille, fme. — Roche-Forest. Fe.

II. Úloha 53. divise.

53. divise má za úkol:

1. Zmocnit se v den D (pravděpodobně 18./X. ráno) vesnice Vandy a hřebenu 153 (severně od Vandy) vpravo ve spojení s 134. pěší divisi, jejíž levý pluk (100. p. pl.) se zmocní výšiny 193 (východně od Vandy) a hřeben ujižně od Vandy;

2. později postupovat ve všeobecném směru les Alleux a le Chesne.

III. Pásmo činnosti pěší divise. (Viz průsvitku.)

IV. První fáze operace.

První fáze operace (dobyti Vandy, hřbetu 153 a hřbetu přímo na východ) se provede překvapením před sítáním bez dělostřelecké přípravy v hod. H, která bude udána později. Je svěřena 106. brigádě podporované veškerým dělostřelectvem divise.

Až tato operace bude provedena, a na nový rozkaz velitele divise budou obě brigády postupovat v postupu, majíce každá svůj díl dělostřelectva přímé podpory, jak bude řečeno později.

V. Příprava přechodu přes Aisnu.

Velitel ženijního vojska dostal instrukce pro přípravu lávek přes průplav a Aisnu v prostoru Vrizy a Echarson.

Materiál pro přechod musí být na místě 18. X. před 0 hod.

Přesná místa přechodu pěchoty budou udána veliteli 319. pl. přímo velitelem ženijního vojska.

Velitel ženijního vojska započne stavět lávky co možná nejdříve. Velitelé brigád budou v pohotovosti, aby poskytli ženijnímu vojsku, kdyby snad náhodou jejich práce byla rušena nepřitelem, ochranu několika částmi pěchoty pohotovými přejítí průplav a řeku s použitím nouzových prostředků, podporu kulometnými bateriemi předem umístěnými a konečně dělostřelectvem, které je nyní v činnosti na té frontě.

Rozumí se však, že tyto prostředky budou uvedeny v činnost výhradně velitelem raportu 319. pěšího pluku pověřeného útokem a jen v případě nutnosti, za účelem odražení útoku nepřitele, neboť jde především o to, uchovati si výhodu překvapení.

Divisní ženijní vojsko musí, jakmile pěchota dosáhne prvních cílů, posílit a zdvojnásobit již existující přechody. Tehdy ženijní vojsko armádního sboru postaví jeden most ve Vouziers a přechod pro vozy ve Vrizy.

VI. Přechod přes Aisnu v prostoru Vrizy.

Operace přechodu přes Aisnu v prostoru Vrizy, dobytí Vandy, hřbetu 153 a hřbetu na východ bude vedena velitelem m106. brigády, který bude mít pro tuto operaci 319. p. pluk a 243. pluk leh. děl. celý. (205. p. pluk zůstane v záloze pěší divise.) Bude provedena 1 praporem 319. v prvním sledu. V hod. H a současně s 100. p. plukem napravo útočné jednotky započnou přechod na místech označených velitelem ženijního vojska a rozvinou se ihned na východním břehu Aisny.

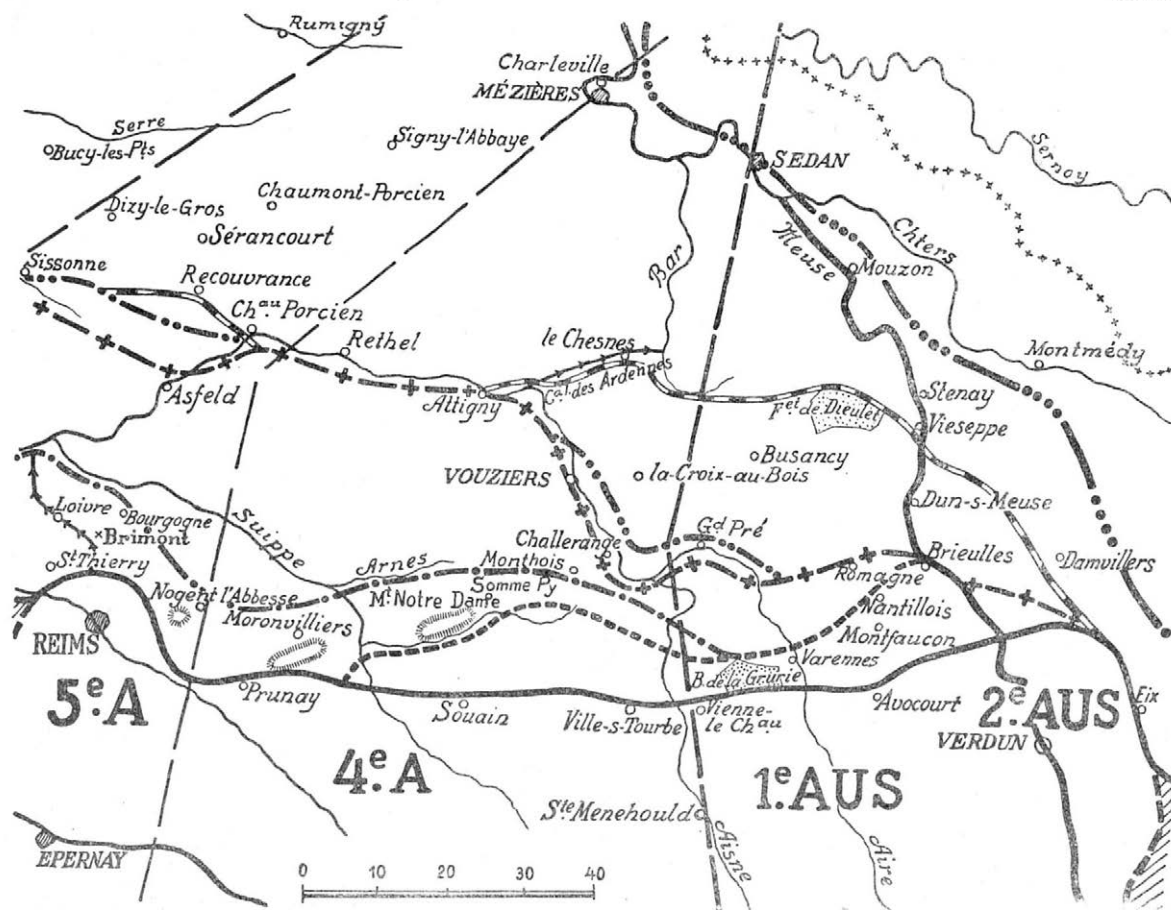
V hod. H zahájí dělostřelectvo palbu: lehké dělostřelectvo bude provádět ochranou a umlčovací palbu proti úpatí svahů vých. břehu mezi Terron a Vandy v to, jakož i proti pásmu mezi Terronem a Aisnou, hrubé dělostřelectvo (pod velením velitele divisního dělostřelectva) bude prodlužovat činnost lehkého dělostřelectva střelbou proti potoku vytékajícímu z Terronu, proti kotě 170 a kotě 203.

Zároveň dělostřelectvo všeobecné činnosti bude provádět činnost protibaterijní a ochrannou palbu. II. oddíl 45. pluku leh. dělostřelectva v postavení v Grivy-Loizy je s to vyhovět přednostním právem žádostem velitele divisního dělostřelectva 53 proti jakémukoli cíli, který mu tento velitel určí vzhledem k tomu, že tohoto oddílu nebude použito k pohyblivé cloně.

Velitel 106. brigády již dnes započne organisovat kulometné baterie, které by kryly přechody přes Aisnu.

VII. Dobyti osady Vandy, koty 153 a výšin na východě.

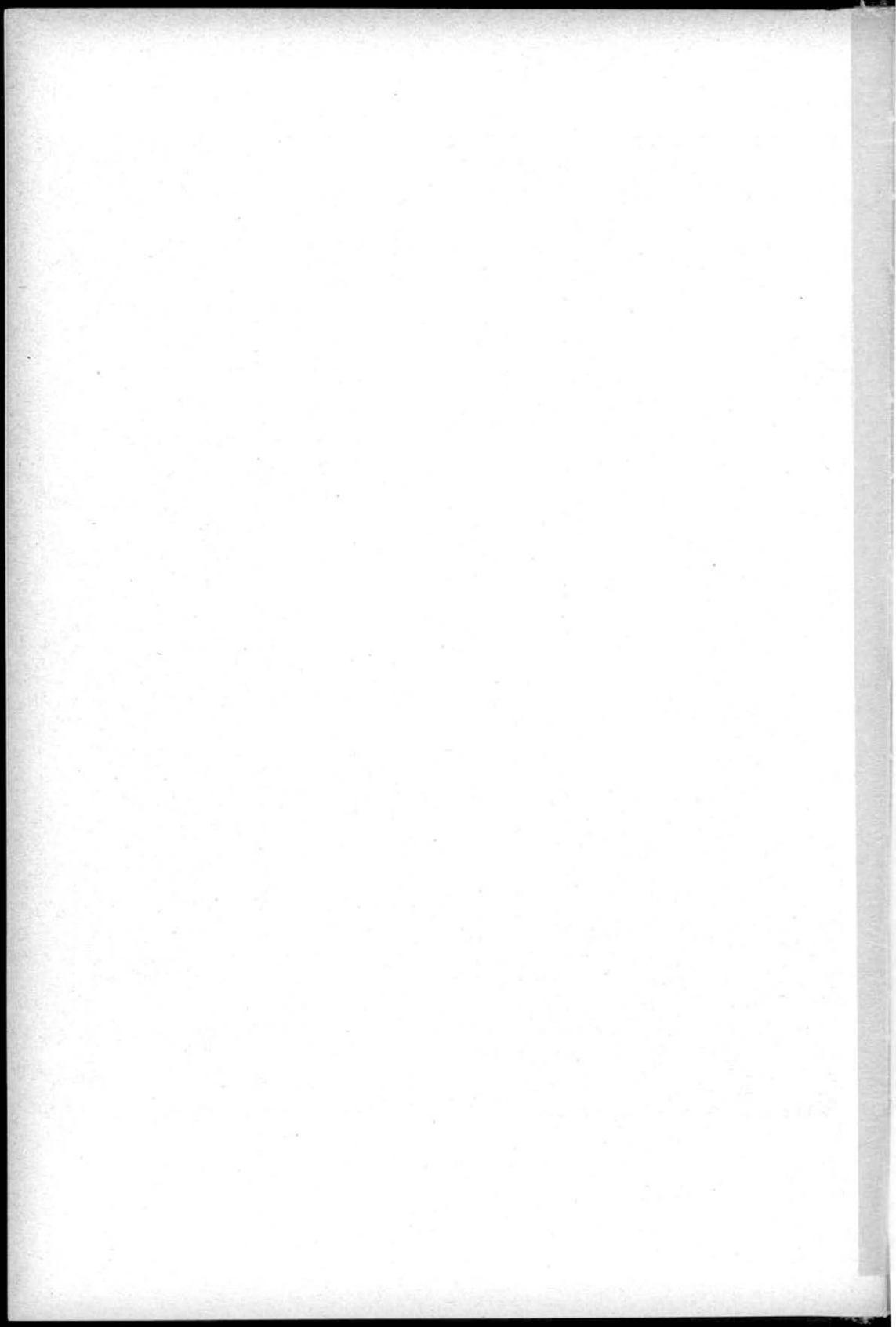
¹⁾ Podle souřadnic plánu 1:10.000.

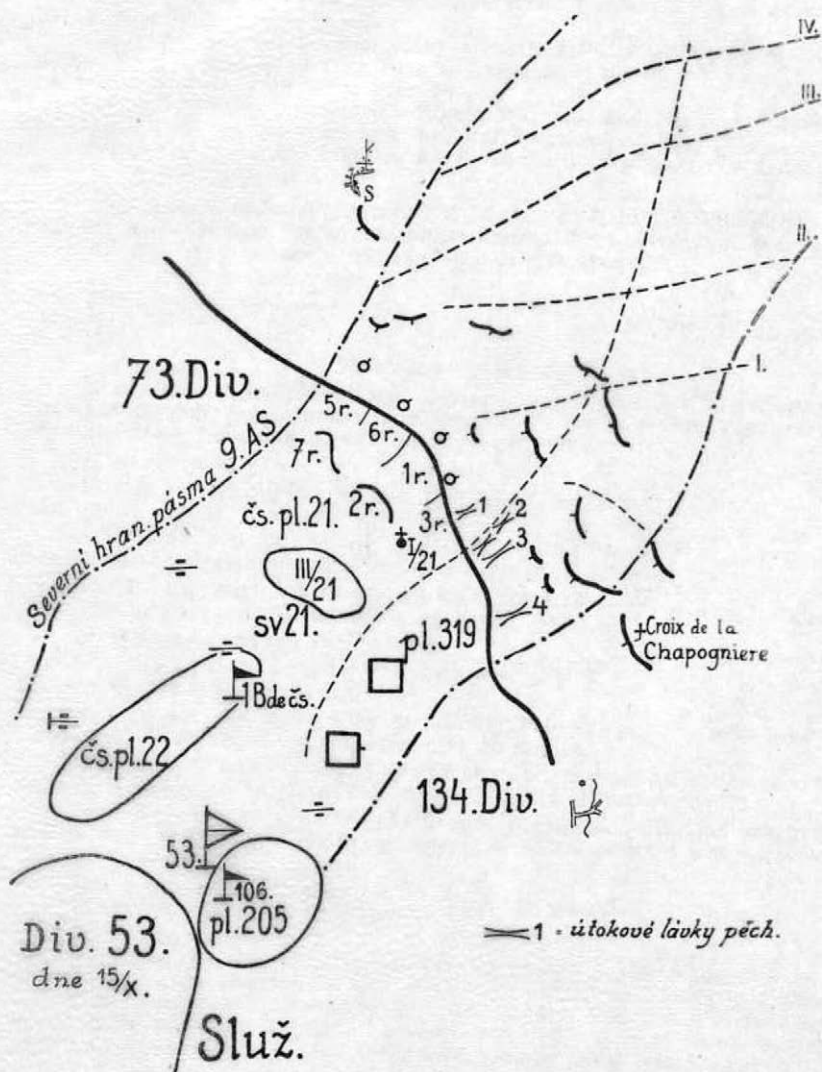

Složení 53. p. divise v říjnu 1918.

Velitel divise: Generál Guillemin				
Pěchota	1. čs. brigáda: Plk. Philippe		P. brigáda 106: Gen. Poindron	
	 21. Plk. Gillain	 22. Plk. Gardan	 319. Plk. Chanuard	 205. Plk. Renard
	Kpt. Bouchez — 1. pobočník Kpt. M. Čermák — 2. pobočník			
	Major Ot. Husák por. A. Eliáš, poboč.			
	I./21. prap. $\frac{1}{21}$ Kpt. V. Sidlik $\frac{2}{21}$ Kpt. L. Vlasák $\frac{3}{21}$ por. V. Pliva $\frac{4}{21}$ por. J. Matička		Mjr. Gard	Mjr. Brancoart
	Mjr. Bourquignon por. V. Pán, poboč.			
	II./21. prap. $\frac{5}{21}$ por. Z. Waldhütter $\frac{7}{21}$ por. J. Tajovský $\frac{6}{21}$ por. J. Lexa $\frac{8}{21}$ por. J. Kloud		Kpt. Prignot	Mjr. Pèchine
	Mjr. Mauduyt por. J. Dvořák, poboč.			
Dělostřelectvo	243. I. děl. pl. (r. 75) Plk. Crousse 		Posilové děl. (od 17./X.) 23. I. děl. pl. na autech. (r. 75)	
			V./135. odd. hr. děl (r. 155)	Děl. mun. park Č. mun. pěch. 21./243. Č. děl. mun. 22./243.
Jezdecko	 1./8. hus. pl.			
Zem. vojsko	Mjr. Nicolle: Zeměbr. odd. /8. pl. 2R. 13./3. 63./3. 24./3.			
Služby	Intend. park	C. V. A. D. /53. 		
	Zdrav. služba	R. V. F. B. /117. A 1./53. A 3./53. G. B./53. SS. U. 634.		

Jakmile útočný prapor dokončí své rozvinutí tím, že se přiblíží co nejvíce k dělové cloně, požádá o prodloužení palby červenou raketou a vyrazí útokem na Vandy, hřbet 153 a výšiny na východě.

Na znamení o prodloužení palby přenesle lehké dělostřelectvo palbu na hřebeny, potom rokle východně od Terronu a zároveň hrubé dělostřelectvo přenesle svou palbu na vesnici Terron, kotu 170 a kotu 203.

Po dobytí Vandy, koty 153 a hřbetu východně bude se útočný prapor snažit dosáhnouti spojení se 100. p. plukem na svazích severně od koty 193.

Velitel 106. brigády bude se snažit rozšířiti předmostí postupuje k Terronu a opíraje své levé křídlo o Aisnu.

VIII. 2. fáze operace výše uvedené (postup za kotu 116, Terron sur Aisne, potom průplav mezi mostem Terronu a stanicí Vonceq) bude předmětem pozdějšího rozkazu.

IX. SV. 53. p. divise — západní východ z Bourcq...

53. divise,
štáb — 3. odděl.
C. 7078/3.

SV., 17. X. 1918, 18.30 hod.
Tajné.

Všeobecný rozkaz č. 19/PC.

I. 2. fáze operace předvídaná všeobecným rozkazem č. 17/PC (postup za čáru: kota 116, Terron, potom kanál mezi mostem Terron a stanicí Vonceq) se provede na rozkaz velitele divise takto (buď 18. X. nebo později):

II. Úloha divise.

Postup ve všeobecném směru: les Alleux, le Chesne ve spojení vpravo se 134. pěší divisi.

III. Pásmo divise (viz všeobecný rozkaz č. 17/PC); útok bude proveden brigádami vedle sebe: 106. brigáda vpravo, 1. čs. brigáda vlevo.

IV. Rozhraní mezi brigádami statek Macquart (pro 106. brig.), kota 170 (106. brig.), statek Giraudelle (106. brig.).

V. Rozdělení prostředků.

Velitel 106. brigády bude míti 319. p. pluk a 1 prapor 205. p. pluku, jakož i 243. pluk leh. dělostřelectva.

Velitel 1. čs. brigády bude míti 21. čs. p. pluk a jeden prapor 22. čs. p. pluku a 23. pluk leh. kolon. dělostřelectva na autech.

Velitel divisního dělostřelectva si ponechá V./135. a vyžádá si jako podporu II. oddíl 45. p. pl. hr. dělostřelectva a div. dělostřelectvo/73.

Velitel ženijního vojska bude disponovat divisními ženijními rotami a jednou rotou zákopníků k zřízení, udržování a zesílení mostů a cest přístupu k mostům.

Záloha pěší divise.

205. p. pl. (bez jednoho praporu)
22. čs. pl. (bez jednoho praporu) } nyníjší umístění,
jezdecká eskadrona.

VI. Myšlenka manevru. Rozšířit postupně předmostí, o němž se předpokládá, že ho bude dosaženo v 1. fázi operace postupem zároveň k severu (směr les Alleux, le Chesne) a k severozápadu (směr Terron Vonceq a Terron-la Coquée) tak, abychoť ke konci operace měli obsazenu všeobecně frontu Vonceq, kota 160, severozápadně od lesa Vonceq, statek Girondelle, severní okraj lesa Chesne.

VII. Postupné cíle. Vyplývají z toho, že fronty, kterých má být postupně dosaženo, jsou:

1. kota 99 (na Aisně) Terron, kota 170—203,
2. kota 161, 124, les Alleux, Maison Rouge,
3. Vonceq, Voie Romaine, kota 175, Baufia statek, roh severovýchodně od lesa Chesne,
4. výšiny jihovýchodně od břehu ardenského průplavu, potom severní okraj lesa Chesne.

Tyto postupné fronty jsou udány jen jako příklad. Rozumí se, že jednotky, zůstávající při tom spojeny mezi sebou, musí využít všech příležitostí, aby postoupily a usnadnily postup jednotek sousedních, aniž by čekaly na ty, které budou zpožděny.

VIII. Provedení postupu.

V hod. H, určenou velitelem divise současně se započatím palby dělostřelectva, vyrazí útočné jednotky 106. brigády ve směru Alleux, kryjíce se k Terronu, jež obklíčí z jihu a z východu.

Současné útočné jednotky 1. čs. brigády přejdou průplav Aisnu v prostoru fme. Echarson (dohodnouti se s ženíjním vojskem o přesných místech přechodů) a vyrazí k útoku na čáru: kota 99-Terron.

Činnost dělostřelectva přímé podpory bude upravena veliteli brigád, při čemž lehké dělostřelectvo bude střílet vždy do pásma své brigády.

Bude obsahovat postupné prodloužení palby na žádost pěchoty. Hrubé dělostřelectvo prodlouží činnost lehkého dělostřelectva na čáru Vonceq-les Alleux, potom proti opěrným bodům ardenského průplavu (Semuy-Neuville et Day-Montgon a le Chesne), jakož i proti všem jiným cílům podle žádosti velitelů brigád odevzdaných divisím.

Velitel divisního dělostřelectva požádá velitele divisního dělostřelectva/73 o nejvydatnější co možná palbu proti Semuy, Neuville et Day, aby byl kryt levý bok divise, jak byla o tom sjednána dohoda mezi veliteli divisi.

Pro tyto různé úlohy provedou oddíly lehkého a hrubého dělostřelectva nutné změny posic, aby se přiblížily k Aisně.

Pozdější rozkazy jim přesněji naznačí prostředky k překročení řeky.

Těžkému dělostřelectvu⁹ je svěřena protibaterijní činnost. Po dobytí Terronu, budou překročeny průplav a řeka novými jednotkami obou brigád, při čemž jednotky 106. p. brigády přejdou u Vrizy, jednotky 1. čs. brigády u Echarsonu (nebo u Vrizy v nedostatku lávek k Echarsonu).

106. brigáda bude pokračovat v postupu ve směru les Alleux a Chesne, při čemž se 1. čs. brigáda připojí k 106. brigádě a bude stále krytí její levý bok, postupující simultánně ve směrech Terron-la Coquée a Terron-Vonceq.

IX. SV. počáteční.

53. p. div. a div. děl. 53, západní východ z Bourcq.

IX. Osa spojení. Grivy-Loisy-Vrizy-Vandy-Terron, kota 203, les Alleux.

Vidíme, že velitel divise ukládá provedení první fáze, t. j. překročení průplavu a řeky a vytvoření předmostí až po severovýchodní svahy potoka Bouillon,¹⁾ generálu Poindronovi, veliteli 106. pěší brigády, říká mu, aby k tomu použil jednoho praporu 319. p. pluku a dává mu podporu celého divisního dělostřelectva (bez předchozí dělostřelecké přípravy). V sousedství na sever od potoka Fournelle bude útočit 100. p. pl. (od 134. p. divise) taktéž jedním praporem, kterým náš velitel brigády má zůstat ve spojení. Konečně se má snažit rozšířit předmostí směrem k Terronu a opřít se levým bokem o Aisnu, při čemž se mu ponechává na vůli výše sil (v rámci pluku 319), jichž k tomu účelu použije.

Týž den 7 hodin později vydává velitel divise ještě rozkaz pro provedení fáze druhé, při tom však připomíná, že bude provedena až na jeho další rozkaz („bud' ještě 18. nebo později“). Tento útok, kde jsou stanoveny cíle až po jihovýchodní břehy průplavu ardenského, t. j. asi 8 km od cíle první fáze, má být proveden brigádami vedle sebe, v každé brigádě čtyřmi prapory k dispozici veliteli brigády. Předvídá tu dva rozbíhavé směry postupu, a to k severovýchodu (Le Chesne) a k severu (La Coquée). Brigáda levá při svém vyrazení má využít úspěchu první fáze u brigády pravé.

Máme tedy činnost divise nejdříve ve směru severovýchodním (1. fáze), pak severním a zároveň i dokonce severozápadním (2. fáze). Co se týká terénu, povšimněme si, že se klade důraz (v 2. fázi) na obsazení Terronu-Vonceq, jakožto hlavní úsilí, ale zřejmě jádro obrany, t. j. koty 170—161 jen zahrnuje do cíle, aniž se zvláště zdůrazňuje jejich důležitost. Uvidíme dále, jak velký význam měla kota 170 za boje o Terron.

Sledujme nyní, co následovalo po vydání těchto rozkazů velitele 53. divise.

Velitel 1. čs. brigády po prostudování rozkazů seznal zcela správně, že jeho brigáda zatím prostě musí vyčkati vývoje událostí u jižní brigády

¹⁾ Potok tekoucí od Malva F. k Terronu.

(106) v boji o Vandy. Považoval však za svou povinnost informovat své podřízené o úkolu, který je očekává, a proto dal divisní rozkazy v opise veliteli 21. pluku, který chtěl zasadit první. Velitel pluku učinil totéž a dal je v opise velitelům praporů, ale při tom připojil předběžné dispoice pro jich zasazení a práci i za druhé fáze a po celou její hloubku až na 4. cíl. Jakmile velitelé praporů dostali tento rozkaz, viděli se ovšem nuceni postupovat stejným způsobem, svolali své podřízené velitele rot, a tak došlo ke kuriosní situaci, že rozkazy pro obě fáze akce do hloubky na 10 km byly vydány a prodiskutovány již 17.X. před půlnocí, při čemž velitelé vlastně neznali nic ze skutečné situace a neměli ponětí o nepřátelském odporu. Všechny tyto rozkazy zde uváděti nebudeme, jsou jenom podrobnějším rozvedením toho, co jsme četli v rozkaze velitele divise. Uvidíme, že si situace později vyžádala sama jinou koncepci řešení.

Tento postup velitelské činnosti by se mohl na první pohled zdát absurdním; musíme si však připomenouti, že velitelé vyšších jednotek pracovali ještě pod psychologickým dojmem nedávného pronásledování po proražení Hindenburgovy posice a zastavení na Aisně z velké části přičítali vyčerpanosti vojsk, jež právě proto zde vystřídalí svými svěžími divisemi.

Je ovšem pravda, že to právě by vyžadovalo použití průraznějších rychlých akcí a soustředěných jednotek a ne zasazovat tu do útoku prapor za praporem.

Ženíjní vojsko, přes to, že nepřítel byl blízko, a přes jeho bdělost, přes obtížný přístup ke břehům kanálu, který vyžadoval, aby doprava materiálu pro přechod byla provedena na zádech mužstva, zbudovalo čtyři přechody na plovoucích nosičích (pytle Humbart) mezi Fme Echardon na severu a Vrizey na jihu. Práce byla ztěžována palbou německé pěchoty a jedna z jejich hlídek, které překročovaly Aisnu, byla ženisty zajata. Nepřátelské dělostřelectvo střílelo stále dosti živě na Bourcq, Vrizey a na silnici Mazagran-Bourcq.

Jaký byl postup provedení hlavní akce této první fáze u 106. brigády generála Poindrona? Nemáme k dispozici rozkazy velitele brigády a pluku a můžeme jen srovnati skutečný průběh události s úmysly velitele divise. Rozkaz velitele divise je však po té stránce dosti podrobný a hlášení z bojů dávají dostatek informací o průběhu boje.

Přesně podle rozkazu velitele divise 18. října v 5.15 hod. přechází Aisnu prapor (Brancourt) 319. pluku po dvou lávkách, postavených v samé blízkosti Vrizey. Levé křídlo praporu kryje jedna rota druhého sledu (Pèchine), která přechází přes řeku u Echardon.

V 6.10 hod. hlásí major Brancourt červenou raketou, že je připraven na pravém břehu řeky, rozvinut k útoku, a žádá prodloužení dělové střelby.

Vyražení útočné sestavy bylo provedeno v nejlepším pořádku a prapor směřuje k prvnímu cíli, k vesnici Vandy, na kterou útočí čelně jednou rotou, zatím co druhé dvě postupují ve směru návrší se hřbitovem na jihu vesnice. Na levém křídle je stále kryt částicemi praporu Pèchine, na pravém pak rotou dalšího praporu 319. pluku Grison, který překročil Aisnu v druhém sledu ve spojení s levým křídlem 134. pěší divise.

319. pluk, dobře podporován divisním dělostřelectvem, po krátkém odporu vytlačuje nepřátelské obránce z Vandy a se strání na jih od vesnice. Nepřítel překvapen rychlostí útoku nechává dosti zajatců a váleč-

ného materiálu,¹⁾ v 8 hod. dosáhl prapor Brancourt severního okraje Vandy, obsazuje hřbitov a snaží se navázat spojení se 100. pl. (134. D. I.) prapor Pèchine již celý od severu vystupuje po svazích a dosahuje téměř koty 153.

Nepřítel se však vzchopuje a jeho kulomety, výhodně umístěné, ovládají palbou svahy plateau, zasahují mocně do akce; rovněž tak i kulomety v statku Maquart, kamž směřuje levé křídlo praporu Pèchine, zasahují bočnou palbou do útoku.

Nepřátelské letectvo je velmi čilé a hlídky o 7 až 8 letounech létají nízko nad útočící pěchotou střelbou kulometů ji donucují k zalehnutí.

V poledne se situace ustaluje a je zřejmé, že k dalšímu postupu bude nutno připravit nový útok.

Všimněme si, že velitel divise předvídal provést útok jen jedním praporem, avšak již v počátcích útoku je nucen zasadit o dvě roty více pro kryt boků a spojení se sousední divisi a průběhem boje došlo dokonce k zasazení celého 319. pluku. To však nedostačuje, neboť v poledne byl veliteli 106. brigády dán velitelem divise k dispozici ještě jeden prapor 205. p. pluku a ten se zatím posunul ke kotě 129, jihozápadně od Vrizy. Jiný prapor téhož pluku (divisní záloha) byl posunut do Mars sous Bourcq.

Nový útok je stanoven na 16.45 hod. V určenou hodinu dělostřelectvo zahajuje střelbu, prapor Pèchine postupuje za postupnou přehradnou palbou ke kotě 153, prapor Brancourt jej podporuje na pravém křídle, ale i zde se objevují četné kulomety a pěchota nemůže dosáhnouti vrcholku plateau.

Na sklonku dne plukovník Chanuard (vel. 319. pl.) má obsazenu západní část koty 153-Vandy, vstup do údolí západně od Croix de Chalaila²⁾ a pahorek se hřbitovem. Na levém křídle je kryt jednou rotou praporu 205. p. pl., daného během dopoledne k dispozici veliteli 106. brigády. Na pravém křídle se připojuje k 100. p. pluku jednou rotou praporu Grisonova, posunutou ke Croix de la Chapognière. Z dalších dvou rot praporu Grisonova jedna je v záloze u Vandy, druhá střeží přechody přes Aisnu.

205. pěší pluk má jeden prapor (bez roty posunuté na levé křídlo 319. pluku) v záloze velitele 106. brigády a dva prapory v záloze velitele divise v Mars sous Bourcq a západně od Bourcq.

Velitel divise nařizuje ještě pro noc, aby byly předsunuty bojové stráže na severovýchodní svahy koty 153, Croix de la Chalaila, křižovatky polní cesty 300 m na západ od stromu 193.

K dosažení stanoveného cíle zbývá zmocnit se Fme Macquart, koty 153 (vrchol), Croix de Boham³⁾ a koty 193. Útok k získání tohoto cílu stanoven na 5.30 hod. 19./X. a bude proveden společně se 134 p. divisemi, již zbývá zmocnit se též koty 193 a Claire Fontaine.

Československá brigáda zůstala na svých místech, poněvadž její zásah do akce nebyl ještě v tento čas nutný. Její jednotky jsou připraveny a velitelé pluků a praporů jsouce velitelem brigády zpravováni o průběhu, studují případné zasazení svých jednotek.

¹⁾ 109 zajatců, z toho 26 poddůstojníků (vše od 4. a 110. p. pl.), tři děla a několik kulometů.

²⁾ Na záp. křižovatce trojúhelníku, jež uzavírají polní cesty svv. od Vaudy.

³⁾ Na křižovatce polních cest ssz. od koty 193.

19. října československá brigáda, která má pro přímou podporu 23. pluk. leh. děl. (přidělený divisi v noci se 17. na 18./X.), má jediné za úkol střežit menšími částicemi přechody u Echarson. Hlídky, které vysílá za průplav a Aisnu, jsou postřelovány nepřátelskými kulomety a dělostřelectvem.

U 106. brigády se 319. pluk v noci s 18. na 19./X. snaží rozšířit dosud dobyté předmostí, naráží však na hustou síť německých kulometů, kterou nemůže zdolat. Německé dělostřelectvo prudce střílí na místa, kde zjišťuje útočníky, přechody přes průplav a Aisnu jsou pod stálou palbou hrubých děl. Jeden přechod je zničen, jiný je těžce poškozen a jen s nejkrajnějším úsilím se podařilo ženistům rot 3./13. a 3./63. pod velením majora Nicole udržet nejdůležitější přechody u Vrizy. Mnoho příznaků nasvědčuje, že se nepřítel chystá k protiútoky. Útok stanovený na 19. října velitel 106. brigády v stanovenou hodinu provádí s použitím praporů Pèchine a Brancourt, krytých na křídlech jednotkami, které již měly tento úkol večer 18./X. Před útokem předchází 20minutová dělostřelecká příprava.

Při počátku této přípravy nepřítel podniká protiútoky na Vandy asi dvěma rotami (II./357. npr. Vissen?), jež jsou ihned odraženy.

Dělostřelectvo 53. divise tu zesiluje palbu na maximum po 10 minut. Prapory Pèchine a Brancourt, obtížně postupují proti hnízdům kulometů, kterých je nutno dobýt jednoho za druhým. V 7.35 hod. dělostřelectvo bylo nuceno pro únavu mužstva a materiálu přerušit střelbu a velitel 319. p. pl. je upozorněn, že musí prozatím pokračovat v postupu vlastními prostředky.

Odpor nepřítel je zvláště urputný na kotě 153 a u Croix de Boham, a když dělostřelectvo znovu mohlo střílet, soustřeďuje palbu na označené mu kulometry; pěchota vyvíjí nové úsilí a v 10 hod. prapor Pèchine oznamuje, že obsadil kotu 153.

Pevně jsa usazen na kotě 153 a kryt na severu hlídkami, sestupujícími k potoku Bouillon, snaží se ihned zmocnit statku Macquart. V poledne se podaří majoru Pèchine dosáhnouti jeho jižního okraje, ale tam je zastaven palbou.

Prapor Brancourtův překročil k 10. hod. Croix de Chalaila a u koty 193 navázal spojení s levým křídlem pěšího pluku 100 jižně od sousední divise.

Po poledni nepřítel znovu klade odpor dalšímu postupu a generál Poindron nařizuje organisovat dosažení terénu, aby bylo možno čelit případnému protiútoky.

*

V té době sousední 134. divise je taktéž v prudkém boji a útocích, zvláště na kotě 153 u Bobot severně od Chestres.

Proto velitel 9. armádního sboru, aby umožnil této divisi soustředit všechno úsilí v toto místo, nařídil přenést rozhraní 53. a 134. p. divise na potok Fournelle a v první polovici noci na 20./X. vystřídati všechny části, jež jsou severně od tohoto potoka. To ovšem je operace velmi odvažná tím spíše, že druhého dne se mělo pokračovat v útočné akci.

Vystřídání bylo provedeno v stanovený čas a bez nehody. 205. p. pl., který vystřídal p. pl. 100., má pak v prvním sledu dva prapory. Prapor Deportes je před kotou 193 ve spojení s pravým křídlem 319. p. pluku a

ovládá přístup do strže severozápadně od Claire Fontaine, prapor Rodier je na pravém křídle divise, na výšinách východně od statku Pissot a Croix de la Chapognière je ve spojení vpravo s 65. p. pl. (134. p. divise) u mlýna de Landeves, 1. prapor (Mayot) 205. pl. má dvě rotu a svou kulometnou rotu v záloze mezi potokem de la Muette a západním okrajem Condé-les-Vouziers a jeho třetí rota zůstává prozatím na levém křídle 319. p. pl., jejíž kryla již dříve.

22. čs. pluk, který je v záloze, má jeden prapor posunut v divisní záloze za 106. p. brigádou v Mars sous Bourq. Ostatní dva prapory jsou v Tourcelles (jeden taktéž jako záloha velitele divise) a v Grivy (druhý jako záloha velitele 1. čs. brigády).

Bude také zajímavé povšimnouti si povšechně aspoň zásobování a odsunu divise za bojové akce.

Zásobování jednotek proviantem obstarávaly tělesové trény, jež vše převzaly vždy od automobilní kolony, která je očekávala 1 km jižně od Semide v údolí Semide-Orfeuil. Čáru Mazagran-Bourcq mohly trény přebrodit jen v noci. Jatky pro celý AS. soustředěny v La Chapelle-Felcom.

Odsuny raněných se prováděly na rozřídovací ambulanci armádního sboru (A - 1./53. a 1./134.) v Semide. Ranění koně byli odsunováni do Střediska v Somme Py.

Dělostřelecký materiál, jeho výměna a opravy v táboře na západ od státní silnice Suippes-Attigny, asi 1 km severně od Beumant.

Regulační nádraží pracující pro divisi: Connautré.

Nečekaný celkem odpor nepřítele činí netrpělivým velitele armády a armádního sboru; naléhají na jeho rychlé likvidování a provedení druhé fáze operace. Podle různých známek má vyšší velení dojem, že přes úpornost obrany a právě pro ni nepřítel nemůže se dlouho udržet. Podle toho jsou také inspirovány optimisticky všechny rozkazy. Velitel 53. p. divise vydává před půlnocí rozkaz na 20./X. pro novou útočnou akci.

(Příště dále.)

Vojenství u nás a v cizině.

Nadporučík K. Gruncl:

Dnešní bulharská armáda.

Bulharsko má nyní armádu námezdnou, jejíž mírový počet je předepsán mírovou smlouvou v Neuilly na 20.000 mužů. Kromě toho bylo povoleno Bulharsku udržovat 10.000 mužů k ostražce hranic.

Nejvyšší taktickou jednotkou jsou pluky. Vyšší svazky nebyly Bulharsku dovoleny.

a) Pěchota: má 24 polních praporů (družin), které jsou dislokovány v různých posádkách a tvoří celkem 8 pěších pluků. Prapory nejsou číslovány průběžně, nýbrž mají čísla svých bývalých tradičních pluků. Stanoviště velitelství pluků jsou: 1. pluk v Sofii, 2. pluk v Plovdivě, 3. pluk ve Slivnu, 4. pluk ve Varně, 5. pluk v Ruščuku, 6. pluk ve Vrace, 7. pluk v Dupnici, 8. pluk ve St. Zagoře.

Průměrný početní stav dnešních bulharských praporů je 500—650 mužů. Z úsporných důvodů jsou tyto početní stavy v zimním období ještě snižovány.

b) Jezdecko: má 3 jezdecké pluky: 1. gardový jezdecký pluk v Sofii, 3. jezdecký pluk v Plovdivě, 10. jezdecký pluk v Šumenu.